

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionaliste de Tortosa

ANY I.

PUGNA PRO PATRIA.

NUM. 17.

LA CATALUNYA QUE VOLEM.—Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de les regions germanas.—Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa.—Acullit com a propi al foraster que a treballar hi vinga. Y a manar y a cobrar, a fer lleys y a judicar, cada hu a casa seva, que prou hi té que fer pera enténdreshi. Els empleats de la terra y poch, actius y inteligents.—Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys.—Las universitats y escolars tornadas a son esser obradors d' avensos de la ciencia y planter de filosofhs y juristas. A fora la ensopida rutina.—Intimament unida a la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sas lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant.—Repobladas las montanyas per grans boscos, trescant pels singles els corredors enginyers moderns, trayent del terrer y de las minas els fruits y minerals. Las aigüas de sos rius, saltant de resclosa en resclosa movent enginyers del treball.—Conservats com reliquias els monuments enrunats o antichs y alsarne d' un art fill legitim del antich criat en els avensos actuals. Voltar las vellas poblacions historicas de populosas y amplias ciutats modernas.—Portes oberts als productes de tots llochs; assegurats ab tractes d' una nació seria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil a la Patria y al obrer intervindre en el govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca.—Volem deixar a nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.—Per obtenirho tenim lo precís: Força, riquesa y inteligencia. Reprimim el vici del egoisme y exaltèm la virtut que a cap ens manca: L' amor a la Patria.—LLUIS DOMENECH Y MUNTANER

PREUS DE SUSCRIPCIO

DIRECCIO Y REDACCIO

La Redacció no fa seus los conceptes ni continguts dels articles firmats o copiats.

Tortosa al mes. 0'50
Fora semestre. 3'00

Carrer del Parque, N.º 8.

Tortosa 3 de Mayo de 1903.

SANTORAL

Diumenge 3 III després de Pasqua. Lo patrocini de S. Joseph, La invenció de la Santa Creu.—Dilluns 4 Santa Mónica vídua.—Dimarts 5 La Conversió de de Sant Agustí y S. Pio V. p.—Dimecres 6 S. JOAN ANTE PORTAM.—LA TINAM.—Dijous 7 S. Estanislao b.—Divendres 8: La Aparició de S. Miquel arcàngel.—Disapte 9, S. Gregori Nazianceni b. y dr.

Los nostres diputats

Malgrat a totes las vilasas, trampas y embolics han sigut proclamats Diputats los fermes apostols del Catalanisme.

- Don Albert Ruññol
- Don Lluís Domenech
- Don Leonci Soler
- Don Trinitat Rius
- Don Francisco Albó

La Redacció de LA VEU DE LA COMARCA dona la mes coral y apasionada, enhorabona a tots los bons catalans que ab son esfors y ab valenta independència ha fet surti victoriosas las candidaturas dels representans de de nostra terra, de totes las malas arts y trampas dels enemichs mes ó menos encorbets, enhorabona que de una manera més forta si cap, la trasmeten a cada un dels Diputats, alguns d' ells particulars amichs nostres y al feró demanem a Déu los dongui salut y forsa per sostenir issada ven alta la bandera de las quatre barras simbol de la PATRIA y de la reivindicació de las libertats y drets del Poble catalá.

Las elecciones

No hiba pas dupte que los individuos que componen una societat, tenen dret a nombrarse l que ls hagi de representar y ser alavegada l autoritat que ls governi vigili y procuri sa conservació y prosperitat. Aqueix principi tan natural y elemental es el que ha servit de punt de partida a totes las nacionalitats en son origen, apesar de que en algunas lo manador ho ha sigut porque ell s' ha imposat per esser més fort, més estút ó més sabi; mes lo seu reynat ha durat men-

tres la voluntat dels seus subdits no ha pogut imposarse y ferlo desapareixe, valentse de la forsa ó estucia més ben dirigida per un altre elegit d' entre els seus subdits.

No es el nostre proposit, esbrinar ni ficarnos en discutir la forma de govern electiva ni la hereditaria, y tant més en los moments actuals, que baix un regim hereditari s' estan eligint representants del poble que cualsevol dia, per rahó de ser los més, logrin cambiar el sistema, cosa, repetim, que pera nosaltres es poch menos que indiferent, ja que no lluitem y treballam per la forma, sino per lo que es superior a ella, aixó es, per la idea que omplena los cors y los enténimens de tots los que estiman a sa Patria.

No volem parlar pas tampoch del número de diputats que tots los partits politichs han pugut obtenir, els uns de sos electors, y los altres de son poder caciquista ó centralista, en las provincias que com a senyors feudals se tenen repartidas los capitosos de Madrid: Volem dir, sí, algo respecte de las elecciones a Catalunya en general y en particular de la provincia de Barcelona, ja que ella es la que vá comensar y continua portant la devantera del renaixament de nostra terra Catalana.

En las últimas elecciones de diputats a Corts, axecaren lo penó del catalanisme los partidaris tots de las "Bases de Manresa", presentant candidats pera la provincia de Barcelona, mesen las demás provincias germanas se contaren los admiradors de la Patria Catalana y vejeren que eren poch, y s' limitaren a ficar sos ullsenvers Barcelona, que era la única que s' cregué ab forsa per anar a la lluyta contra tots los caciquistas, contan ab la benevolensa dels partits més ó menos afins per sos principis autonómics ó fueristas; la lluyta fou forta, pero la victoria coroná l' esfors y quatre diputats Catalanistes pogueren fer sentir en las Corts espanyolas, los plans y queixas de Catalunya.

En las presents elecciones, las cosas han cambiat per complet; lo centralisme se convencé de que a Catalunya li sobra la rahó, sos diputats en

las Corts eran poch, pero lograren ferse escoltar, arriban a imposarse y lo poder central a Catalunya quedava escuarterat y a Barcelona completament derrotat; lo Catalanisme crexia, esta noya idea era ben rebuda per los demás pobles catalans y amensava estendres per tota Espanya; axó no podia continuar, era precis destruiho y com donchs aplicant l' axioma "divideix al enemich y el guanyarás", y axis se ha fet, mes lo axioma no ha donat encara son fruit ni l' donará: la petita divisió obtinguda es de moment, no pot ser duradera, ls catalans ho portem dins la nostra sanch, som catalans ans que tot, ni lo nom de monarquia ni el de república ns preocupa devant de la idea de la Patria Catalana.

Diem que l' axioma no ha donat lo fruit y ho amem a demostrar.

El Centralisme y el caciquisme de comú acort, resolgueren presentar per dividi ls catalans dos candidaturas: una republicana, per atraures a las masses populars, y l'altra, que podem dir monárquica, per enganyar aixó que s' diu massa neutra dins de la que hi caben totes las divisions y subdivisions en que s' han anat esmicolant los vells y podrits partits politichs; las dos candidaturas lograren atraures los duptosos y pochconexedors del programa catalaniste, com tambe a molts que de bona fé se gueixen una bandera en la que hi veuen escrites paraules y noms molt bonichs y afalagadors, quedant per lotant sols, pero fermes y arrapats al penó de la reivindicació catalana tots los catalanistas; la lluyta, que la primera vegada quedá reduhida dins Barcelona, aqueixa vegada s' es estesa y la victoria ha resultat hermosa y encoratjadora, donchs que a Barcelona tots los partits han quedat humillats als peus del catalanisme, inclus los republicans, ja que per obtindre majoria tingueren que declararse partidaris de la autonomia catalana. Amés la victoria obtinguda es encoratjadora, perquè ns demostra que en las elecciones passadas, sumantli los carlins y federals que ns ajudaren, obtinguerem 7.000 vots, mes aqueixa vegada, anant comple-

tament sols y contra tots, n' han votat 12.000. A més, encara l'altra vegada fou sola Barcelona la que obtingué diputats y aqueixa ja son Manresa, Mataró y Olot los que també n' tenen.

Los fets y ls números son los millors arguments pera demostrar que la causa catalana va

AVANT Y SEMPRE AVANT.
JOAN ABRIL.

Copiem de La Veu de Catalunya.

Las elecciones d' ahir

El recompte de vots de las elecciones d' ahir, dona els cinch llochs de majoria als republicans, ab una votació enorme, may coneguda a Barcelona; els dos llochs de minoria, els hem obtingut nosaltres, ab una votació nudri lissima, superior a la obtinguda en las elecciones darrereras. Els carlins, han obtingut una votació insignificant, ridícula: en Mella, que porta enorme ventaja als seus companys de candidatura, queda molts mils vots per sota dels nostres candidats.

Aquet resultat es altament encoratjador pera nosaltres.

La enorme votació republicana, no significa més que la repetició d' un de aquells moments de suguetió de las multitudes, tant irresistibles com passagers. Aquesta suguetió desapareixerá depressa y al desapareixer se desfará com un bolado aquesta conglomeració informal, que no té la forsa de cap ideal positiu pera conservar-se, y que té a dintre germens de descomposició més que suficientes pera aniquilarla.

Lo que resulta plenament provat és que la única forsa seria y positiva de Barcelona, és la nostra, y aquesta va creixent y solidantse de dia en dia.

Al comens, tambe ho era una aglomeració informe l nostre moviment; tambe respongué nostra victoria a una suguetió momentania del poble de Barcelona. Mes, com nosaltres portavam afirmacions y doctrinas positivas, hem anat tranquilament fent la nostra via, aumentant en forsa cada dia, aumentant en número y aumentant en cohesió.

La desfeta absoluta de ls carlins, ab tot y l' ajuda dels caciquistas ab las sevas malas arts, ha deixat ben provat que la única agrupació forta que pot ser una garantia d' ordre y de libertat veritable, els únichs que podem aturar l' onada demagógica, som nosaltres.

Tenim assegurada la representació de Catalunya al Parlament. El que las nostras ideas siguin allá

sostingudas per tres homes més ó menos, res significa.

Copiem del mateix diari: Anarquistas blancs

Un dels aspectes més curiosos d' aquesta lluita electoral, es la presentació de la candidatura carlista. Els directores del partit, que fins avuy s' havian retret de la lluita; que no havian plantejat el problema moral devant de la immoralitat campant y victoriosa del caciquisme; que no havian enlairat els principis cristians contra els principis destructors de tota societat y de tota la civilisació dels Castelars y Salmerons, ara aquets directores s' han desparat, y se brasser a tots ells, ab cacichs y demagochs, s' han aixecat contra la única forsa social, contra un moviment que no solzament té afirmacions constitutivas y orgánicas, sino que té una forsa negativa, per que destrueix y atura la demagogia y la revolució social, que s' acostia y ns amensassa. Cerralbos y Tamarits han malmenat un partit format per homes sencers y de caracter, avesats al sacrifici, pero may afrontats pel ridicol.

Aquesta massa carlina de bona fe, sobrecitada y sugestionada en sos sentiments historichs, s' ha deixat portar inconscient al discredit y a la impotencia com a forsa social, qu és l' únich paper que avuy els tocava representar. Els directores del partit els han fet fer un paper lleig y ridicol, devant de tothom, pera que tothom vegi la seva nulitat y la seva impotencia. Han fet que tothom pugui pensarse que ls carlins no serveixen de res, que son homes de cartó, que la revolució no ls tem ni com a homes de guerra, ni com a forsa social.

Peró és més. Un altre factor hi há contribuit; gent d' ordre, gent que té per perdre tota mena d' interessos, interessos materials y interessos morals de més valua que ls altres: personalitats que exerceixen carrecs de pau y de civilisació cristiana tambe més ó menos vergonyants, han atissat a n' aquets anarquistas blancs que esperan que la vida surti del fossar, que deliran per una reventada general, por un cataclisme social que no admeti altra adob que l' foc y el ferro. Aquets han volgut enverinar la qüestió religiosa, han volgut portar alira volta la revolució dins mateix de las conciencias, en el precís moment en que s' necessita més pau y més tranquil·litar y més aplom perque no caiguin y na so enderroquin el perns del compost social quan més convenen las croces perque no s' esquerdi la sola de l'

edifici etern de la societat, edifici que 'ng axopluga a tots, blancs y negres, edifici etern y tradicional tan tradicional, y etern com la qüestió eterna de la religió, que no està estancada dins d' un partit polítich, ni tan sols dins de las Iglesias, sino que corre com sava vivificat dins de las entranyas de la societat que carlins y demagochs volen que s'ensorri.

Conversa

—Sinyó Jironi, avuy m' ha de fe veure vosé aixó de que tenim un catalá... (para n' om venen al cap els vocables!) ¡vaiga! així com el castellá, un catalá... fi y polítich no es aixó?, que es pera Catalunya, Valencia, Mallorca, etsétera, lo que 'l castellá pera tota Espanya.

—Vosté ho ha dit, senyor Bonifaci: un catalá fi y polítich. Molt ben xarrat.

—Sí, tenim eixe catalá, y res més facil que probarliho. De bon principi comensaré per ferli veure que 'l *tenem*. Millor que jò li hu dirá, ab tanta sabiesa com bnoa parla, l' *insigne capitost* de l' *Obra de Diccionari Catalá*, el Doctor Alcover. Diu així en son *Bolletí*, número 9.

La llengua catalana «es una de les primeres filles de la llengua llatina, de la qual ja s' troben monuments indubtables a n-el sigle X. El Llemosí, el Provensal, el Gasco, el Tolosá y el Catalá componien les branques caporals de la famosíssima Llengua d' Oc, que a n-el sigle XI ja estenia els seus dominis desde 'l Loire fins a l' Ebre, desde 'ls Alps fins al Atlántich.

Entre totes aqueixes varietats llengüístiques, va adquirir la catalana una importància fora mida per la preponderància social y política que aná alcansant cada dia.

El poble catalá, entre tots els pobles de llengua d' Oc, el més poderós y anomenat, arribant a formar un dels Estats més polèntis y predominants d' Europa. Els Comtes de Barcelona, no sols anaren axamplant les seues fronteres a costes y despeses dels sarraïns y demés veïnats, fentse uns dels sobirans més p-derosos d' Espanya, sino que se feren senyors feudals d' una bona partida de senyorius del Migdia de France, arribant a esser comtes de Provensa y a tenir per vasalls prínceps tan eminentes com els Comtes de Tolosa. Unint a la corona de Comtes la de Reis d' Aragó a n-el sigle XII, anaren sem pre crexent y crexent, y a n-el sigle XIII se feren senyors de les Balears y de Valencia y de Murcia y de Sicília y a n-el XIV de Sardènya. De casi tots aqueix territoris s' enenyorí la llengua catalana, cobrant amb aixó una extensió y una importància fora mida; y en cobrá més encara per un altre vent, donantla Deu nostre Senyor d' estols y més estols d' escriptors insígnies, que la feren famosíssima dins tot lo mon literari y l' enriquiren d' una multitud sens nombre d' obres capdals, que constituïen a la darrería del sigle XV una de les literatures més polèntis, més notables d' Europa.» Fins ací el senyor Alcover.

—Tot aixó es veritat, sinyó Jironi?

—No hu ha de ser, sant cristiá? Si estes coses no les desconeixem més que nosaltres, que com vaig dirli en l' altra «Conversa», tenim en més estima les coses de fora de casa que les de casa!

—Pos Deu que 'm perdó: no hu havia llegit en cap lloch.

—Ho crech, y no 'n té vosté tota la culpa...
—Vol saber quins foren, entre mil altres, eixos escriptors insígnies del catalá antich? Donchs se diyen Jaume Primer y Pere el Gran, los Reis més aixerits de la Corona d' Aragó;

se diyen el B. Ramón Lull, Fray Eiximenis, En Ramón Muntaner, En Jaume Roig, Sant Vicent Ferrer, Ausias March y En Joanot Martorell. Tinch el gust de dirli que a estos senyors los concixen tots los sabis y lletrats d' Europa: ¡vajal que son del crumull del pané.

Ara repare, amich meu: entre els esmentats escriptors ne ha, com Sant Vicent y Ausias March, que son valencians legítims; com Ramón Lull que 'n Mallorca vegé la primera llum; com Muntaner, Roig y demés, que son catalans; y com los dos esmentats Reis que vixquen y habitaren en totes aqueixes regions de son dilatat reyalme. D' ací de Tortosa tenim al gran Despuig, que 'l podem posar en la renglera dels avans nomenats.

Puix be; tasca li dono a qui no sapia d' aont son eixos senyors, pera que 'ls trie y distingisca per la llengua que han usat en ses obres: no es posible, per la senzilla rahó de que eixa llengua es una y mateixa en tots élls.

—Ho comprench, sinyó Jironi; en aquells sigles Catalunya, en Aragó, Valencia, Balears y demés terres, formava nació a part y tenia un sol rey, un sol govern y unes mateixes lleys: res per tant més natural que tingues una sola llengua.

Lo que no comprench tant bé es que 'l catalá de llavors fos llengua fina y polida, ¡vaiga! Perque 'l poch d' eixe catalá antich qu' hay arribat a llegi, m' ha paregut una llengua molt basta, y 'l difoni que la entenga.

—¡A, já!... ¿Vosté sab llatí?

—Quan era xich vaig anarhi una temporada al Colegi de dal. Pero ara... *volaverun*.

—¡Eul encara se 'n recorda. ¿Y qué li sembla el llatí: es llengua basta o fina?

—Basta y ben basta. ¡Si tot son *secularums* y *vovescum* y parantales així!

—Donchs mire lo que son les coses: el llatí es sense dubte la llengua més conreuada y, per tant, més polida que s' ha parlat en el mon. ¡Si esmolaren y afinaren ses vocables, com lapidayres les pedres fines, los artistes més grans de la paraula, Cicerón, Virgili, Horaci y cent altres!

—No cal rebaixá res d' ahí, sinyó Jironi?

—Ni una brifola, y encara m' quedo curt.

—Y qué vol traure d' aixó, que 'l catalá antich també es fi y bonich, encara que a mi 'no me fu apegar?

—Just: vosté se ho diu tot! El catalá antich era fi y bonich, y además noble, enlayrat, dols, vigorós, polent, riquíssim, y usat en obres mestres de tots los rams del saber. El catalá antich era germá, y no desmillorat, del Provensal y del Tosca del Dante, llengües de tan fina encarnadura y tan graciós moviment que en elles prengué có's la més delicada y alta poesia.

Lo que veda a vosté, y a molts altres, el entendre y sentirho així es la falta de costum, es el no tindre l' aurella educada en la lectura de nostra antia llengüa, y més encara, el desconèixer el significat y la propietat y la forsa de gran nombre de vocables.

Paremos avuy ací, y que conste que en temps antich havem tengut pera totes les regions de nacionalitat catalana un llenguatge cult y literari, ó fi y polítich, com vol vosté. Dixém pera un altre dia el veure com avuy també 'l tenim, gracies a Deu.

ab l' esperit frot els resultats de la última batalla.

La sinceritat electoral, aquet mirallet que manejaba lo senyor Maura pera enlluernar al poble, no ha aparegut per enloch; les mateixes trampes, ab les mateixes coaccions de sempre, han dat l' alta a la majoria del novells diputats. El poble, aquesta mas sa neutra que en va volen despartar tots los partits, ha parmanexut quieta en sa casa si exceptuen la mica de desvetllament en sentit republicá que s' nota en alguns punts.

Mes concretémnos a Catalunya, que aquí ha ofert caracters més importants, donc ha sigut la lluyta del esperit catalá, que va desentsoparse, contra tots sos contraris, lluyta que bé podem dir ha estat una victòria nostra per

l' avenç que en ella han demostrat haber fet nostres ideals. En efecte, a la nostra terra, las eleccions, han estat bon xic més animades que altres voltes y aixó sol ja es un signe de vida que no pot passarse per alt.

Lo caciquisme ha sofert una gran sotracada y el número de diputats fills de la terra ha aumentat bastant, sant aixó una victòria pera 'l catalanisme que vol que catalans sian los que representin a Catalunya.

Además, si ens fixem en lo programa dels nous diputats, en molts hi veurem la paraula autonómia, ó quan menos promesas d' un regionalisme indefinit, mostrant una vegada més que nostres idees se van infiltrant en lo país.

Resultat directe pera nosaltres es la obtenció de 5 actes de diputats pera catalanistes convenients.

Dels cacichs, de sos aliats los republicans y de la campanya antipatriótica d' alguns carlins que presentant candidat propi per Girona, encara que no han obtingut el puesto, han destorbant que l' obtingues lo catalanista, y segant l' herba sota 'ls peus dels nostres candidats en altres poblacions, han fet lo joch dels centralistas. Hem deixat aposta pera 'l final, tractar de las eleccions a Barcelona, donchs han tingut un aspecte molt curiós.

En ellas hem vist com las masses obreres, conmogudas per las predicas disolvents, consentidas pels governants, s' han llessat com may als comichs, hem vist als polítics dinastichs apoyar als enemics de la monarquia actual, carlins y republicans contra los catalanistas; hem vist a un grupet de carlins, putxiellis moguts pels cacichs, fent servir los prestijis d' un home de gran valua como a bandera pera restar vots al catalanisme, y enfront de tot aixó patrióticament agrupats entorn de la gloriosa senyera de les quatre barres, los catalans de cor, los homes que estiman a sa patria, demostrant que sols nostre programa pot servir de reslosa que deturi a l' onada de demagogia que amassa invadirho tot.

J. M. TALLADA

Abril 1903

De nostre estimat company regionalista «El Eco del Guadalupe» de Alcañiz ne reproduhim lo següent article en el que, además de ese de interés per la Comarca, se demostren las consecuencias funestas del may proudiat y perjudicial centralisme.

Diu aixis:

«De nostre estimat company regionalista «El Eco del Guadalupe» de Alcañiz ne reproduhim lo següent article en el que, además de ese de interés per la Comarca, se demostren las consecuencias funestas del may proudiat y perjudicial centralisme.

Diu aixis:

¿Tenemos razón?

Mr. Victor Bérard ha publicado en París un libro titulado *Cuestiones exteriores* (1901—1902), en el que, al fijarse en la situación de España, lo hace con tal conocimiento lento, que puede asegurarse que ha estudiado a fondo la obra destructora de nuestros gobernantes.

Fijándose en los desastrosos efectos de la política madrileña, y estudiando los políticos centralistas, saca una consecuencia tan reciente, los define en términos tan crudos, que nosotros no nos atrevemos a reproducir.

Para comprobar sus afirmaciones, cita tres ejemplos que con ellos únicamente, ya pueden los extranjeros formar un concepto de España.

Debiéndose construir en Cádiz un ferrocarril dirección de trenes rápidos hacia Madrid y Europa, y habiendo entre aquella ciudad y Madrid, a causa de los radeos que daba la línea, una economía de 100 kilómetros para la construcción del enlace Puertallano y Córdoba, se decidió este desde 1880.

Una de las grandes compañías de Madrid se había hecho cargo de ella; tenía que comenzarse en 1888 y acabarse antes de 1892, incurriendo en caso contrario, la confiscación de 2.750.000 pesetas, que quedaría en depósito bajo el interés de 6 por 100 hasta 1892. La compañía nada ha comenzado. Las cámaras de comercio de toda Andalucía han protestado en vano. La compañía tenía un pingüe beneficio no estableciendo este enlace. El Gobierno no solamente no le ha retirado la concesión si que no ha continuado pagando el interés después de 1890, que había de haberse confiscado.

Este hecho nos demuestra como funciona la administración española y como se cumplen los contratos que tiene el Estado con las grandes compañías.

Con otros ejemplos nos pinta Mr. Bérard la influencia de los ministros.

Un gran ferrocarril es desde mucho tiempo deseado entre Carrel y Pontevedra; pero un rico propietario, apoyado por el ministro, hace cesar los trabajos a dos kilómetros del término.

Tercer ejemplo. Una ley de 1887 ha dado el monopolio de explosivos a una compañía madrileña, que ha hecho subir los 25 kilogramos de dinamita, de 42 a 75 pesetas, y siendo de una calidad inferior. La Unión Minera propone al Estado si consiente en suprimir el monopolio, pagándole cada año los 3 millones de pesetas que este monopolio le produce. Pero los especuladores de Madrid, han procurado que no se aceptase esta oferta, poniendo obstáculos ó recargando únicamente la explotación minera de la Península.

Estas son las impresiones del célebre economista; impresiones que habian de servir a nuestros políticos para cambiar de rumbo y seguir el camino que cada día nos enseñan los pueblos ilustrados de Europa.

Traducidos los párrafos precedentes de un artículo que ha publicado el Sr. Alsina Amat en *La Veu de Catalunya*, nosotros podríamos informar y presentar otro ejemplo a Mr. Bérard en las vicisitudes del ferrocarril de Val de Zafán a San Carlos de la Rápita: podríamos referirle una historia calamitosa de más de 20 años. Pero sobre todo le citaremos el mal estado actual del expediente.

Tener un proyecto de ley aprobado y sancionado para la continuación de las obras de Alcañiz a Tortosa, y permanecer el ministro Sr. Vadillo indiferente, sin proceder a la subasta de las obras a pesar del clamor del país, es el colmo de lo ilógico é inexplicable. Todos los días los aspirantes a diputados a Cortes ofreciendo a la

comarca cosas que luego dejan desmentidas los hechos, es lo más aborrecible y abominable que ca de sí la política centralista.

Por lo mismo nada de extraño tiene que los economistas de nombradía europeos formen de los gobiernos españoles tan pésimo cuanto atinado concepto.

E. M.

Catalunya para 'ls catalans

No hi ha ningú que negul que Catalunya es un poble completament distint de Castella.

No hi ha ningú que negul que Catalunya y Castella eran dos pobles que l' un tenia hegemonia de la part de llevant del territori que avuy constituïeix l' Estat espanyol y l' altre la hegemonia de la part de ponent d' aquet mateix territori.

No hi ha ningú que ignori qu' aquets dos pobles, feren una unió spersonal ab lo casament de so Reys.

No hi ha ningú que no sáiga que aquesta unió va ferse baix la base del respecte mútuo a las seves respectives llengües, drets y constitucions.

Tothom sab que la política catalana no va esser may una política de absorció y predomini sobre 'ls pobles que com l' Aragó, Valencia y Mallorquí y Rosellonès estigueren units a n' ella y que seguint aquesta política, signé com arriba a sér mestressa del Mediterrá y de la part més important, més rica y florent de la península.

Feta ó embastada aquesta unió, més, respectantse encara la llibertat dels pobles que la integravan, descubrirem y conquistarem lo continent americá al que contribuirem tots y quina gloria y profit s' ens ne endugué Castella per que tenia en son poble la Cort, comensant aixis a fer de madrastra de sas propias germanes y a imposar la seva hegemonia sobre 'ls pobles espanyols encara lliures.

Lo somni de riqueses y la set de domini d' aquell poble, desde les hores que no tindrén ara insidiosament, ara brutalment, ab sa set de domini empen la tasca de la unificació.

Son esperit aventurer enlaira 'l militarisme base del enfortimen del poder ó del Estat en detriment del poble.

Desde a les hores ja no s' pensa millorar les arts del treball ni en consolidar los drets y llibertats dels pobles que constitueixen l' Estat espanyol. Ja no s' pensa en res més qu' en la conquesta y l' domini.

La grapa de ferro del absolutisme s' arrapa al centre d' Espanya ofegant ab febre de desvari la llibertat dels pobles, comensant pel castell per tenirlo més a la vora y acabant per los més apartats dominis.

Inútil es dir que tots los pobles se resistiren tat com pogueren y que si sucumbiren y s' deixaren arrebassar sos drets y sas llibertats tou quant no pogueren resistir més al pes dels exercicis y a la forsa de les bayonetas. Aixis veyém en 1714 pondres lo sol de la llibertat en nostra estimada Catalunya, qu, aixis com la isla de Cuba, ara darrerament tingué la sort de tenir una nació vehina que l' ajudá a deslliurarse de les grapes del tirá, la nostra pobre patria, tingué un Rey vehí que, desitjós també d' ofegar la nostra indomita independència, ajudá en sa casta de butxi, al malehit Felip V.

Los canons de Felip V ab son ferratremol, y tota la rabia d' aquell Rey rabejantse venjatiu en los coses quarterat de Catalunya, no han pogut llevarli l' ánima y aquesta ánima en miij de totes les persecucions y de tots los atropells va refent lo cos de Catalunya, va revin-

dicant la seva personalitat, y está dient als condeutors de la política del Comte Duch. Jo soch Catalunya!

V. ESTREM.

NOTICIES

DIPUTATS PER CATALUNYA

Provincia de Barcelona.

Barcelona.—Salmerón (foraster), Vallés y Ribot, Lerroux (foraster), Anglés y Junoy, republicans; Rusifol, Doménech, catalanistas.

Arenys de Mar.—Joaquim Sagnier, adicte.

Berga.—Antoni Rosal, independent.

Castelltersol.—Antoni Sala y Caba, fusionista.

Granollers.—Robert Ferratjes, adicte.

Igualada.—Ramon Godó, fusionista.

Manresa.—Leonci Soler y March, catalanista.

Mataró.—Trinitat Rius y Torres, catalanista.

Sant Feliu de Llobregat.—Joseph Lletget, republica.

Sabadell.—Francisco Pi y Arsuaga, republica.

Tarrasa.—Alfons Sala, fusionista.

Vich.—Ferrán Huelin, fusionista.

Vilafranca.—Joseph Zulueta, republica.

Vilanova.—Pau Barbé, republica.

Provincia de Girona.

Girona.—Sabater, ministerial.

Figueras.—Bofill, republica.

La Bisbal.—Vallés y Ribot, federal.

Olot.—Francisco Albó, catalanista.

Puigcerdá.—Marqués de Santa Ana.

Santa Coloma.—Gustau Ruiz (foraster), fusionista.

Torroella de Mongri.—Comte de Serra, adicte.

Vilademuls.—Lluís Canalejas (foraster), canalejista.

Provincia de Tarragona

Tarragona.—Mayner, Nogués, republicans; Morenes, adicte.

Gandesa.—Enrich Bosch y Fustgueras, independent.

Roquetas.—López Puigcerver (foraster), canalejista.

Tortosa.—Primitiu Ayuso, adicte.

Valls.—Homs, republica.

Vendrell.—Jaume Alegret, independent.

Provincia de Lleyda

Lleyda.—Pereña, republica.

Balaguer.—Clúa, adicte.

Cervera.—Vancells, fusionista.

Seu d' Urgell.—Garriga y Maso, independent.

Sort.—Emili Riu, independent.

Trem.—Jover, (foraster), fusionista.

Diu la «Veu de Catalunya»:

«Lo senyor Vázquez de Mella s'ha proposa donar duas conferencias públicas abans de surtir cap a Madrid.»

La important població de Gandesa celebrará la festa major, lo dia 8 del present Maig.

Copiém d' un diari de Barcelona:

«Se diu que l' obrirse las Corts, los diputats republicans, dirigits pel senyor Salmerón, realisarán un acte trascendental, que tindrà gran resonancia.»

En unes escavacions en el poble de Sant Pere de Tarrassa, ab motiu de la construcció d' un Panteó de la familia Palet de la Quadra, s'ha trovat un mosaic

romá igual al que existeix darrera l' altar major de la Iglesia parroquial de dit poble, en el mateix nivell del sostre de l' esmentada Iglesia.

Dita troballa es de suma importancia para l' historia d' aquells antics monuments, doncs que compraba que dites Iglesias se construiren sobre les runes de la antiga Catedral d' Egara, y demostrea per la distancia dels dos mosaics, la grandiositat de dita Catedral.

Si practiquessin altres escavacions en el citat Cementeri, segurament s' hi trovarien altres despulles, d' aquells monuments arruinats per l' invasión musulmana en 714.

Aquesta setmana quedará constituhida la Comissió que ha de dur a la práctica las acorts del primer Congrés Universitari Catalá, presos en lo tema seté de la secció 1.ª respecte a la creació de las cátedras de Dret Civil Catalá, d' Historia y Literatura catalanas, y demés aprobadas pel Congrés. Conforme ab las conclusions definitivas del tema esmentat, aquesta Comissió estaré formada per tres individuos que constituhiran la Comissió efectiva, de la qual ne serán membres honoraris, ab carácter personal y permanent, los actuals Presidents de la Academia de Bonas Letras, de la Jurisprudencia y Llegislació, y de l' Ateneu Barcelonés.

Abuy diumenge se celebrará en la Iglesia de N. S. del Roser la festa dita de las rosas ab ogci a las 10 y mitja y a las quatre de la tarde lo mes de Maria en el que predicará lo virtuós y sabi M. Tomés Bellpuig, finin la festa ab la acostumada profesó y bendicció de rosaris y rams.

Divendres quedá constituida la Diputació provincial. Foren elegits president D. Estanislao Tell y vispresident y secretaris los senyor Adell, Escoda y Figueras respectivament.

Perá el primer torn de la Comissió provincial se designaren als Srs. Figueras y Olesa, per lo segon los senyors Adell y Freixas; pera lo tercer los Srs. Escoda y Homedes y pera lo quart als Srs. Magrifa y Roig. Fou votat per unanimitat vispresident de la Comissió provincial D. Vicent J. Olesa.

No doném compte de las Comissions permanents per no disposar d' espay.

Molt desitjém que la nova Diputació Provincial fassi quelcom de profit en benefici de la provincia y sobretot de Tortosa, verdadera victima del desgovern que fins ara ha vingut regnant en aquella casa.

Banch d' Espanya Tortosa.

Estan retirats de la circulació los billets de las series y emisions que a continuació se diuen se recomana al públich que lo mes prompte ls presentin a la Caja de la Sucursal para cambiarlos per los de curs corrent.

Série de 1.000 pesetas emisió 1.º de Jené de 1884.

Série de 1.000 pesetas emisió 1.º de Juriol de 1874.

Serie de 100 pesetas emisió 1.º de Juriol de 1877.

Série de 100 pesetas emisió 1.º de Jené de 1878

El repartiment de premis otorgats pel Consistóri dels Jocs Florals, s' efectuará, segons costum abuy diumenge a la una dela tarde, en el saió de la Lletja de Barcelona.

Ha mort a Valencia el distingit home publich lo Excmo. senyor D. Ferran Nuflez Robles Marques de Montaral. Rebi la seva familia y especialment lo seu nebot lo nostre distingit y particular amic D. Diego de León lo nostre mes sentit condol.

Ha mort a Mataró en Terenci Thós y Codina que ocupaba el quart lloch dels *Mestres en gay saber* fou ferm catalanista tota sa vida, haben sigut lo fundadó a Mataró de la Escola d' Ars y oficis com també de l' Associació Arqueologica Mataronina publicá varias obras, era catedratic de Escola de Ingeniés industrials la y desenpenya locarrech de diputat provincial.

Rebi sa familia nostre pesam y demanem a Deu tinga, n la gloria l' anima del que fou nostre tan bon amic y valent compatrici.

Lo diari local «La Verdad» en lo número del dia 30 d' Abril se despedeix de sos llejidos per una temporada, donchs diu que tornaré a surtir ab novas forsas cuant hu crega oportú.

Per l' Audiencia de Barcelona ha sigut comdepnat a mort en Ramón Siccar, autor de la mort de la seva mare D.ª Xaviera de Castellarnau.

La comissió eczeccutiva de l' obra del monument d' en Verdaguier al Montseny, ha redactat ja l' alocució y té aplegada la llista dels primers suscriptors, que donará al públich d' un dia a l' altre.

Ademes, la propietaria del lloc que ocupa la Créu de Matagalls, donya Pietat Renom y Font, entusiasta d' aquésta idea, ha cedit y autorisat l' espay de terreno que ha d' ocupar el monument.

Tortosa: Imp. Foguet, P. Hospita

turbia y cenicienta, y todos los demás, la despide como el cristal, no se la causa. Hallase otra, llamada del Obispo; otra del bosch negra, y la de Carles, que es maravillosa, y otras que callo, por hablar de las yerbas destes montes. Nace en ellos la morada Violeta, propio geroglífico de un amor puro, el transformado, y hermoso mancebo, en la blanca, y dorada flor, hasta entonces nunca vista, junto a las puras fuentes, causadoras de su no esperada desgracia. Los dos desdichados Iacintos, el uno blanco por la puridad de su animo, ofendido del execcibo amor de su homicida Apolo, y el otro colorado, por la injusticia, hecha al valeroso hijo de Laertes, sobre las armas del famoso Achilles. Veese tambien la roja sangre del hermoso hijo del Rey Sinara, derramada con el corbo diente del Iabali furioso de fenicia, hecha flor, agradable a los ojos de la hermosissima Venus, compitiendo con el suave olor de la bella Mirra, su dulce madre, y hermana cara. No falta la vellosa Salvia, desatadora de la lengua torpe, y balbuciente, el entrepado Gordo-lobo, con sus doradas flores, y la alegre y trepada P npinella, perseguidora del impertinente humor melancólico, con el Tomillo aromático, el virtuoso romero, y el salutifero Espliego. No los dejó la probida naturaleza sin bastante, y apazible reparo contra las injurias del cielo, porque en ellos se halla el drechissimo Abeto, nacido para resistir los rigurosos peligros del mar ayrado, la enramada, y robusta Enzina, cuyos ramos tiernos fueron un tiempo gloriosa corona del supremo Rey de los Dioses inmortales, el duro Alcornoque de la liviana corteza, el alto Fresno, el amensissimo Plátano, las honrosas y preciosas hojas, con que el invicto Hércules solia adornar sus soberbias sienas, cuyos troncos fueron un tiempo bellissimos cuerpos de las hermosas Tetusa, Lampena y Lampetusa, desdichadas hermanas del arrogante y atrevido Faetonte, que por llorar su muerte, destilan en vez de lágrimas, el amarillo, y claro Ambar; y en diversas partes (entre los demas árboles) se muestran el nudoso Castaño, el excelso Pino, cargado de durissimo fruto, defendiendo con verdes y pungentes ojos, del cual ay infinitos, y los moradores de nuestra Ciudad pueden

pagues, Cepieras, Ventoles, Salabres, Mangas Estorianales para los Sollos. Todas estas, y otras muchas tienen que como no es mi officio no les sé el nombre. He puesto los nombres como se usan en esta tierra, para mas declararme. Dejemos el agua y devantemos el buelo para tratar de las Aves. En esta costa, ribera, y prados, assi como se halla diversidad de peces, se halla diversidad de Aves, que se crian tien los estanques: y son Cisnes, Flamencos, Fojas, Patos ó Ocas Sardescas, Patos, ó Ocas Francescas, Anades, Gaucos Sardescas, Cabiroys, Morells, Pericones, Cabrillas, Garcos marnerinos, Esclavos, Toros (y estos espantaron al Exército del Rey don Iuan, quando estaban sobre el Castillo de Amposeta, porque tienen una boz muy triste, y de noche, a quien no sabe lo que es, a tierra y da temor) Frarettes, ó Frayletes, Momietes, Galeras, Corriolalgues, Cirlotes, Gallos marinos, Dorales, Pollicas, Garças Reales, Garças Rubias, Garçotas, Garças Pardas, Espulga, Buey, Agróns, Gavines, Gavilanes, Eyxedelles, Alcarabans, Fumadells, Aguilas pescadoras, Cartatroços y los dos postreros son de rapiña. Por ser cosa memorable, y que debe ser sabida de los naturales y extrangeros, pongo aqui una maravilla. Un año hallaron los Pescadores de Tortosa tantos guevos de las Aves que llaman Flamencos, que la barca del pescador no podia traerlos, la cual suele llevar cincuenta quintales de carga: solo tomaron ocho canastas de las que traen el pescado, y llenas las subieron a la Ciudad.

Bajandonos a la tierra digo, que en esta ribera ay caça como en el monte. Ay jaballs, y matanos a uña de caballo, y también procurando que caygan en el rio y allí con barcos los alcançan, alancean, y matan: tambien los matan a passo. Allí se matan al radil, a la brama con arcinales, tambien a passo, y en el rio como los jaballs. Solia aber (y agora la hay en algunas ocasiones) en la carniceria de continuo una tabla de Salvagina, como de Ciervo, de Iabalís, de Cabras monteses, y otras. No faltan en estas riberas, y prados Liebres ligerissimas, y Conejuelos medrosos. No es de olvidar la caça de buelo para Halcon de altaneria, que es de las Grullas, Agraones, Garças Reales, Garças rubias,

Moreso

GRAN BOTIGA DE CALSAT DE TOTES CLASSES Sabates y botines d'ivern Confecció esmerada pera 'ls que tenen los peus delicats. Casa fundada l' any 1866.

PREUS FIXOS VENTES AL CONTAT. PLASSA DE LA SEU Y ARCH DEL ROMEU TORTOSA

Lo Doctor J. Oller Rabassa, ex alumne de 'ls professors Baguinski y Jacobson de Berlin, Lermoyez, Gougenheim y Viollet de Paris, ofereix al publich son

Consultori especial pera 'l tractament de las malalties de la

Gola, Nas y Orellas

Montat ab 'arregle als darrers avensos moderns, en lo carrer de Trafalgar, 44, principal.

Barcelona

Disponible

Sin empleo de capital, buena ganancia diaria; se obtiene escribiendo a G. A. B. - Casella Postale, N. 196 Milan (Italia).

A. OLIVERES

Ex-alumne del Hospital de Paris. Ex-ajudan de la Clinica de malalties dels ulls del Dr. Galezowski CONSULTA DE LLIBRE PASSEJE FRANQUET, PRAL. TORTOSA

Esparteria de Jaume Casanova

Carré de la Sanch n.º 6 y 8. Se acaban de rebre una gran partida de espart de tota mena (garbillo y amaral) libans, cordas, betas d'espart restallat, cofins y cstoras pera carros; tot a preus baratissims, cal no mes probaro.

Carré de la Sanch n.º 6 y 8. Tortosa

Disponible

Drogueria, Perfumeria, Ultramarins, Comestibles y Colmado Viuda de

N. Canivell y Sala

ANGEL, 6 Y 8 TORTOSA

Complet assortit en

- Pastes pera sopa legítimes de Mallorca. Conserves de totes clases Abadeijo 1.º, coa foradada Manteques Formatjes Embutits Fiambres Sucres Cafés Cacaos Thés Chocolates Bombons Galletes y biscuits Aixarops y horchates Articles fotografichs Productes quimichs Aigües minerals Especifichs nacionals y estrangers Colors y barnisos Broches y pinsells Barnis mineral Carburo de calci Petróleo refinat Explosius, meches y perdigons Abonos Sotres Sulfat de coure Llavis

Vins de taula, generosos y champanys Licors del pays y extrangers

Libreria fundada l' siglo XVIII Francesch Mestre TORTOSA

PUBLICACIONES CATALANES: Obres de Mossen Jascinto Verdguer "Tomás A. Rigault La Santa Missa—llatí y catalá—pasta 1 peseta Lo catalá devot—nou devocionari—pasta 1 peseta Los set diumenges de San Joseph—pasta 1 peseta rústica 0'50 peseta Doctrina cristiana—cartonet—0'50 peseta

DEPOSIT DE PAPERS, CROMOS Y ESTAMPES

Disponible

ARTHUR MESTRE

Gran surtit de Petaques, Paraygues, Pipes, Parasol, Bastons, Colls, Punys, Mitjons, Juguets, Puntillés, Brodats, Perfumeria, Acordeons, Objectes pera regalos, etc. GRAN SURTIT DE QUARTINES JAPONESES EN CARTO I E TOTES MIDES Y VENTALLS DE TOTES CLASSES, CORBATES, QUINCALLA, GUANTS, etc. Carrés d' En Carbó 11 y 13 y Pescadors 1. TORTOSA.

Garcotas, y otras muchas. Para caça de Azor, muchas Perdizes, Francolines, y otros. En estos prados se halla mucha diversidad de avezillas, y tambien las Tortugas verdaderas, y pradencas. Dejando el mar miramos la tierra con tanta variedad de arboles, plantas, flores, frutos, que dan motivo para alabar á Dios como Criador de todo. Primeramente topamos una planta, ó yerba, llamada Altea (no es mi intento escribir della, ni de las demas sus virtudes, y propiedades, que seria hazer otro Luguna: el curioso, que quiere verlas, en Dioscorides las hallará muy largamente) esta planta en Alemaña la adoban como en España el cañamo, y lino; y hazen della muy hermosos manteles, toallas, y servilletas, que aqui llamamos Alemañiscas. Ay tanta abundancia della, que se podría hazer aqui lo que allá. Hállasse aqui la Azedera, que llamamos Agriella, y destas ay muchísimas. Aquí el Nacisso, el Abrotano, el Culantro, el Aliso, la Doradilla, la Aristoloquia, facilitadora de los partos, y matorra de los peces. Aquí la Balsamita, la Betonica, la Calaminta, la Alcaroea, la Celidonia, clarificadora de la vista. Aquí se halla el Diptamo, la Salvia, desatadora de las lenguas balbuzientes, el Tomillo, la Ruda, la Falguera, el Beño, el Orégano, y Siempreviva. Todas estas yerbas, y muchas otras se hallan en estos prados, y riberas. Casi las mismas se hallan en los montes, ó puertos, como en el capítulo siguiente se dirá.

De los montes, ó puertos de Tortosa, de sus fuentes, arboles, yerbas, plantas, caças, minas y demas cosas que en si encierran.

De los montes, ó puertos de Tortosa, de sus fuentes, arboles, yerbas, plantas, caças, minas y demas cosas que en si encierran.

CAPITULO DECIMO

De los montes, ó puertos de Tortosa, de sus fuentes, arboles, yerbas, plantas, caças, minas y demas cosas que en si encierran. SIGUIENDO por entre estos alfissimos montes, un arroyo cristalino, encontramos la fuente que llaman de Zabater, del nombre del dueño de la heredad, es abundantissima, y se despeña de un alto risco, en el cual arroyo subiendo desde aquí una cuesta, se descubre de lo alto (esparciendo la vista) el mar, y gran parte del termino ya descrito. Un poco mas adelante, descubrimos al pié de unos altos peñascos un edificio, entre álamos, de notable recreación: Esta es la casa del To-car, obra del Ilustrissimo señor don Gaspar Punter, Obispo de Tortosa; y hoy la posee el Ilustre Cabildo de nuestra santa Iglesia, como digno dueño de tal sitio: en el cual se derrama una fuente copiosa, de un peñasco sobre unas pilas, puestas en aparador, formando de unas en otras 75. caños: es el agua tan fría, que apenas puede detenerse en ella la mano, y está delante el mismo portal de la casa. Todo el sitio destes montes habunda de fuentes, y en particular cuentan de una que llaman cendrosa, que cada ocho dias se rebuelve, pereciendo